

Rozdíly mezi sunnitským a šíitským islámem.

Další islámské proudy (súfismus, drúzové, ismá'ílíja) a jejich role v islámu.

Rituály a každodenní život

sunnité vs. šíité

- sdílejí základní prvky víry a podstaty islámu
- rozdělení po smrti proroka Muhammada v roce 632.

- Otázka „Kdo by měl Muhammada následovat jako vůdce muslimské komunity (umma)?“

- Sunnité - prorokovým nástupcem by měl být ten, kdo je zvolen komunitou. První chalífové (Abú Bakr, Umar a Uthmán) byli proto voleni.
- vůdce = chalífa
- Ahl al-Sunnah – lidé tradice (sunna = zvyk)
- 85% - 90% muslimů
- téměř čistě sunnitské země: Egypt, Jordánsko, Saudská Arábie

Estimated distribution of Sunni Muslims in the Middle East

5-20% 21-40% 41-60% 61-80% 81-100%

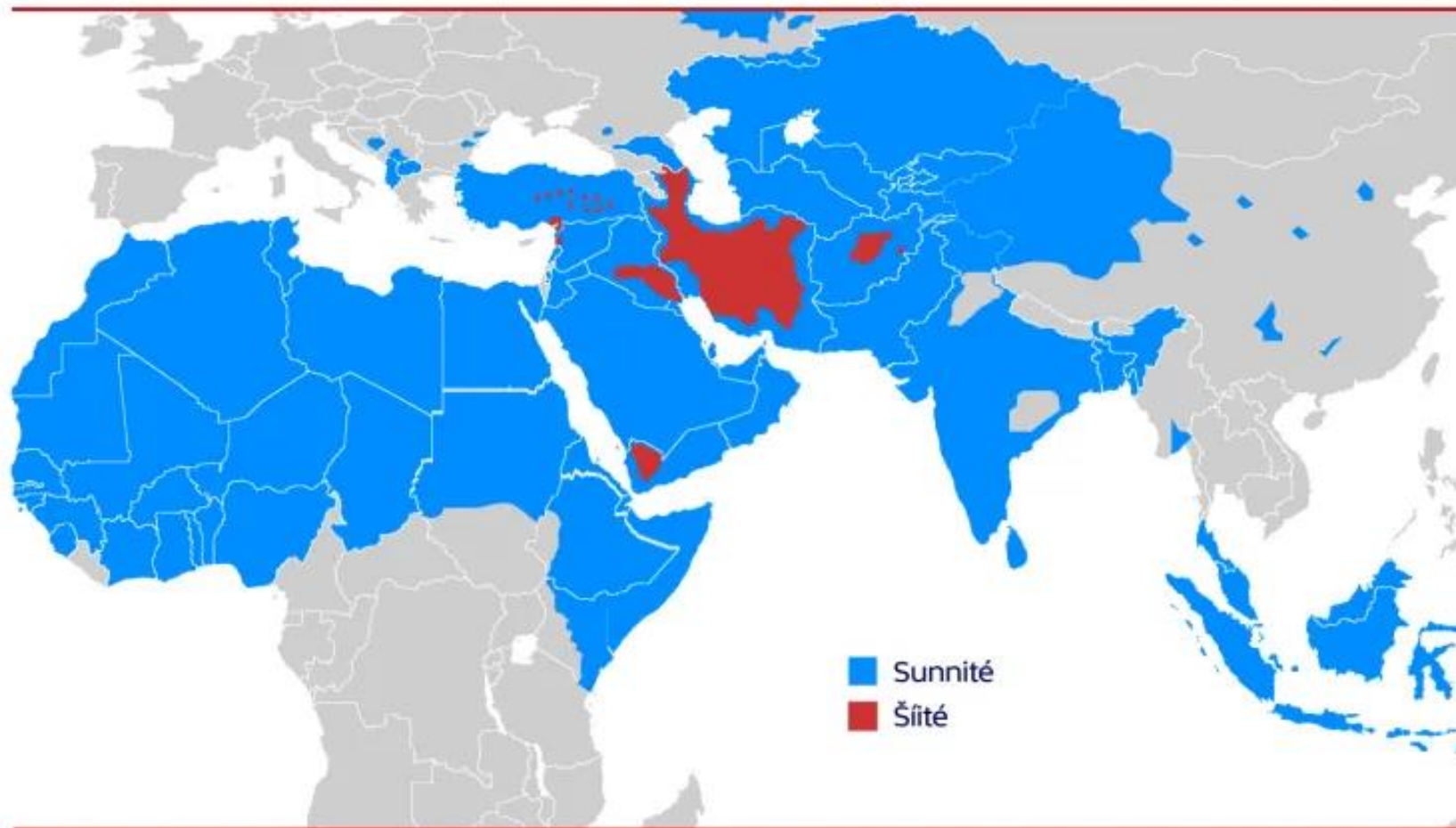
- Šíité - nástupnictví by mělo být dědičné v rámci prorokovy rodiny - Muhammadův zeť a bratranec Ali a jeho potomci
- vůdce = imám
- 10% všech muslimů
- majorita v Íránu, Iráku, Bahrajnu, Ázerbájdžánu.
- velké komunity v Afghánistánu, Indii, Kuvajtu, Libanonu, Pákistánu, Kataru, Sýrii, Turecku.

Estimated distribution of Shia Muslims in the Middle East

0-5% 5-20% 21-40% 41-60% 61-80% 81-100%

Oblasti sunnitského a šíitského islámu ve světě

Politické aspekty a současné rozdíly

- politické důsledky přetrvávají dodnes. Sunnitské země (např. Saúdská Arábie, Egypt) vs. Šíitské země (např. Írán, Irák) – politické napětí se často odráží v konfliktech na Blízkém východě.
- Írán – duchovní mají přímý vliv na politiku
- Saúdská Arábie – islám je státním náboženstvím, ale teologický vliv má wahhábistická škola (ortodoxní forma sunnitského islámu)
- sunnitské země spíše odlišují náboženské a světské autority.
- občanská válka v Sýrii, válka v Jemenu a napětí v Libanonu často odrážejí (i) rivalitu mezi sunnitskými a šíitskými mocnostmi.

- wahhábisté sebe nazývají salafisté (příp. hanbalovci)
- apelují na základní koncept islámu – muslimové by měli následovat příklad proroka Muhammada a řádně vedených předků
 - spor, kdo je to řádně vedený předek...
- sklon k potlačování práv žen, militantnosti, extremismu, doslovné interpretaci Koránu a hadísů.

Př. každodenní život v Saudské Arábii

- opatrovnictví – souhlas muže při cestování, zaměstnání apod.
- někde vyhrazené prostory pouze pro ženy (vagony v dopravních prostředcích, některá obchodní centra)
- protesty, ženy aktivistky uvězněny,
- 2015 – ženy poprvé mohou volit a kandidovat ve volbách
- 2018 – ženy mohou řídit, jít k lékaři bez opatrovníka, podnikat, nemusí nosit abáje
- změny zdůvodněny hlavně globalizací

Př. Každodenní život v Indonésii (Indonésie není islámským státem)

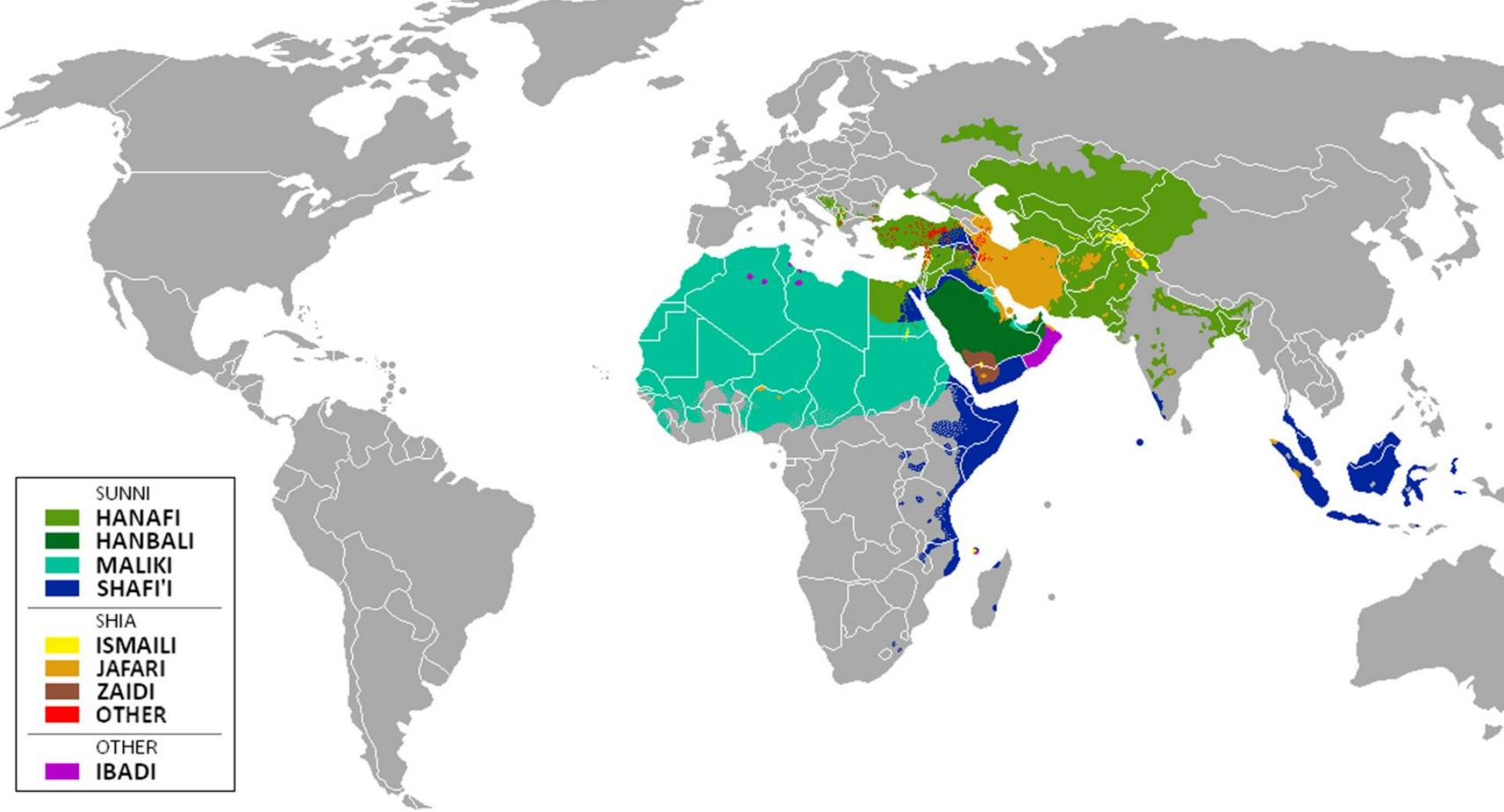
různé ostrovy, různé kultury – různé zvyky

- Aceh – úplné islámské právo (šaría), veřejné tresty (např. za cizoložství, pití alkoholu nebo za vztahy mimo manželství), hidžáb je povinnost, zákaz tance či karaoke, LGBT trestné
- Kalimantan – jako ostatní ostrovy - právní systém obsahuje prvky šaría (pro manželství, rozvody nebo dědictví), zákaz alkoholu,...

4 právní školy v sunnitském islámu:

- hanífovský mazhab – Turecko - liberální
- málikovský mazhab – Maghrib, Subsah. Afrika
- šáfiovský mazhab (Abbásovci) – Indonésie
- hanbalovský mazhab – Saúdská Arábie, Katar, Irák, Sýrie

Šíitské odnože

- Dvanáctníci (imámíja) – 80% šíitů (12 imámů)
Dža'farovský mazhab - Írán
- Ismáíl'íja - spor o následnictví – odštěpení (7 imámů)
- Zajdíja – uznávají 5 imámů (5. je Zajd)

Ismá'ílíja

- větev šíitského islámu
- oddělila se od dvanáctníků (imámíja)
- specifická teologie a historie
- Ismáílité uznávají jinou linii imámů než většina šíitů. Jejich jméno pochází od jména jejich sedmého imáma, Ismá'íla ibn Džafara, kterého považují za právoplatného imáma, zatímco dvanáctníci uznávají jeho mladšího bratra Músu al-Kázima.

Náboženské rozdíly: sunnité x šíité

Modlitba:

- sunnité 5x, šíité mohou spojit do 3x
- šíité používají turbah (kus hlíny z Karbalá, posvátného místa v Iráku), který pokládají na čelo při pokloně)

Turbah – není jen věc, ale symbol: autentické spojení s přírodou, následování proroka Muhammada, uctívání památky imáma Husajna

Ašúra:

- pro sunnity den půstu (dobrovolný), vítězství Mojžíše nad faraonem
- pro šíity den smutku a vzpomínka na mučednickou smrt imáma Husajna, prorokova vnuka, v bitvě u Karbalá
 - oslavy formou procesí a dramatizace bitvy
- <https://www.youtube.com/watch?v=qSCj596abiY>

- tatbír – různé názory...
- íránský ajatolláh Ali Chameneí sebemrškačství odsoudil jako škodlivou praxi, která podle něj poškozujje obraz islámu
- alternativa – např. darování krve (místo prolévání)
- náboženské rituály se vyvíjejí a přizpůsobují moderním „pozitivním“ hodnotám

Mystický islám – súfisté

- vnitřní, duchovní rozvoj a hledání přímého spojení s Bohem (Alláhem)
- vztah s Bohem skrze meditaci, pokoru, modlitbu a duchovní praktiky
- reakce na materialismus a politizaci v islámském světě v 8. a 9. stol.
- návrat k čisté, prosté víře

<https://www.youtube.com/watch?v=QLosWmQhCSU>

Pravý islám vs. mystika

- Saúdská Arábie: súfismus neoficiálně zakázán, považován za modlářství, mohou být uvězněni, mučeni = rituály v tajnosti
- Írán: súfismus má hluboké kořeny, ale dlouhodobě perzekvovaní (sledování, obtěžování, zatýkání), příp. svatyně a modlitebny zničeny.
- Egypt: silná tradice súfismu, dodnes populární (ale útoky ze strany islamistických radikálů, např. 2017 – Sinaj)

Drúzové

- vychází z islámu, ale výrazně se odlišují
- nyní pokládáni za samostatné náboženství
- nejvíce v Libanonu, Sýrii, Izraeli a Jordánsku, ale menší komunity jsou rozptýleny i jinde po světě.
- bývají důležití „hráči“ ve společnosti

Základní prvky víry:

- reinkarnace: po smrti se duše přenesse do nového těla - dokud duše nedosáhne dokonalosti.
- Jednota Boha: víra v absolutní a nedělitelnou jednotu Boha al-Tawhíd (z arabštiny „jednota“).
- Zasněvení vs. nevědomí: náboženské texty a učení jsou přístupné jen určité části komunity, tzv. uqqāl (moudří nebo zasněvení). Zbytek komunity, tzv. džuhhál (nevědomí), nemá přístup k těmto hlubokým tajemstvím a řídí se spíše morálními zásadami.
- Morální kodex: pravdomluvnost, loajalita, respekt, vyhýbání se hříchům (zákaz kouření, pití alkoholu, konzumace vepřového masa).
- Uzavřenost: drúzem pouze ti, kteří mají oba rodiče drúzy = zachování identity